

Zenon Andrzejewski, *Axer Anatol* [w:] *Przemyski słownik biograficzny*, pod red. Ewy Grin-Piszczek, Tomasza Pu-
dłockiego, Anny Siciak, Przemysł 2016 s. 16-17

Axer Anatol. 10 III 1914 Przemysł – 13 I 1997 Tel-
Aviv. Lekarz, chirurg-ortopeda i traumatolog, doktor
nauk medycznych. Był synem Józefa, adwokata
i Johanny z d. Traum.

Pierwszy etap edukacji szkolnej przeszedł w rodzin-
nym domu, mając prywatnych korepetytorów. Po
zdaniu z wynikiem bardzo dobrym egzaminów pry-
watnych z zakresu klasy I (24 VI 1921) i II (26 VI
1922) został przyjęty do klasy III Szkoły Powszech-
nej 4-klasowej im. H. Sienkiewicza w Przemysłu,
którą ukończył w roku szkolnym 1923/1924. Na-
stępnie, przez kolejne 8 lat, uczęszczał do Państwo-
wego Gimnazjum I im. J. Słowackiego, w którym,
w dniach 23 V – 1 VI 1932, złożył egzamin dojrzało-
ści. W roku akademickim 1932/1933 podjął studia
na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jana Kazimie-
rza we Lwowie, uzyskując w 1939 r. dyplom lekarza.

Po wybuchu II wojny światowej opuścił wraz z rodzi-
cami bombardowany Przemysł, udając się przez Za-
leszczyki do Rumunii, skąd w kwietniu 1940 r.
ewakuowali się na Cypr. 8 IV 1941 Axer rozpoczął
służbę wojskową w Armii Polskiej na Bliskim
Wschodzie, wstępując ochotniczo do Samodzielnej
Brygady Strzelców Karpackich, dowodzonej przez
gen. Stanisława Kopańskiego. Jako zwykły piechur
odbył kilkudniowe ćwiczenia unitarne, po których
przeniesiono go do Aleksandrii, gdzie został asysten-
tem lekarza obozu przejściowego. Pod koniec sierp-
nia 1941 r. oddelegowano go do portu wojennego
w Tobruku, z zadaniem sprawowania opieki me-
dycznej nad polskimi żołnierzami, ochraniającymi

okrety dowożące dla wojska żywność, broń, amunicję i paliwo. Z Tobruku strzelec Axer został odkomenderowany do nowo utworzonej szkoły oficerskiej w Palestynie, którą ukończył w stopniu podporucznika i otrzymał przydział do Szpitala Wojennego nr 2 pod Kirkukiem w Iraku, gdzie objął obowiązki asystenta na oddziale wewnętrznym, odpowiadając za 50 łóżek. Z Iraku poszedł z czołówką sanitarną 3. Dywizji Strzelców Karpackich, niosąc pomoc medyczną żołnierzom 2. Korpusu Polskiego, uczestniczącym w zmaganiach o Monte Cassino, Piedimonte, walkach nad Adriatykiem, bitwie o Ankonę, przełamaniu „Linii Gotów” i w kampanii apenińskiej. Z 2. Korpusem gen. Władysława Andersa Axer doszedł do Brisighelli, położonej w górach między Florencją a Bolonią. Koniec wojny zastał Axera w Palestynie, gdzie przebywał na urlopie z powodu nagłej choroby matki. Tutaj też po wojnie osiadł na stałe, czynnie uczestnicząc w budowaniu fundamentów mającego powstać w przyszłości Izraela. Doktoryzował się i zrobił specjalizację z zakresu chirurgii ortopedycznej i traumatologii w Hospital for Joint Diseases w Nowym Jorku. Pracował w Izraelu w kilku szpitalach, m.in. w Tel-Hashomer Hospital w Tel-Awivie i w Beilinson Hospital w Petah-Tikwie. Przez 30 lat był ordynatorem Oddziału Chirurgii Ortopedycznej i Traumatologii w szpitalu rządowym „Assaf Harofeh” w Zerifin, pod Tel-Awivem. Prowadził też praktykę prywatną w Tel-Awivie w szpitalu „Assuta”. Przeszedł na emeryturę 1 V 1981.

Był żonaty z Leą Luntz, z zawodu dyplomowaną pielegniarką. Związek małżeński zawarł 10 II 1949 w Tel-Awivie. Miał dwie córki: Ruth, po mężu Siegel, ur. 11 XII 1949 (doktor medycyny i profesor na od-

dziale oftalmologii w szpitalu uniwersyteckim „Beilinson” w Petah-Tikwie), Orit, po mężu Zohar, ur. 28 V 1952 (nauczycielka biologii).

Zmarł 13 I 1997 na zawał serca w szpitalu „Ichilov” w Tel-Awivie. Został pochowany na cmentarzu Nveh Ilan koło Jerozolimy.

Źródła i opracowania

Źródła: Urząd stanu Cywilnego w Przemyślu, Księga urodzeń izraelska 1912–1917, s. 188, poz. 94; Archiwum Państwowe w Przemyślu, Szkoła Podstawowa nr 1 w Przemyślu, sygn. 8 (Katalog egzaminów prywatnych w r. szk. 1920/21 w Szkole 4-klasowej mieszanej im. H. Sienkiewicza w Przemyślu), s. 14, poz. 3 (w r. szk. 1921/22), s. 21, poz. 2, sygn. 11, 12 (Katalogi klasowe Szkoły Powszechnej 4-klasowej im. H. Sienkiewicza w Przemyślu z r. szk. 1922/23, 1923/24), ibidem, I Państwowe Gimnazjum i Liceum im. J. Słowackiego w Przemyślu, sygn. 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243 (Sprawozdania Dyrekcji Państwowego Gimnazjum I im. Juliusza Słowackiego w Przemyślu za lata szk. 1924/25, 1926/27, 1927/28, 1928/29, 1929/30, 1930/31, 1931/32); Ankieta personalna: Relacja w liście z 8 IX 1996.

Opracowania: Z. Andrzejewski, *Dr Anatol Axer (1914–1997)*, „Rocznik Gimnazjalny” nr 7: 2004, s. 219–222.